

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

M en R

Bescherming persoonlijke levenssfeer

TER BESLISSING

Datum

05-07-2023

Onze Referentie

Min-BuZa.2023.093

Opgesteld door

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Uiterlijk bij

[datum uiterlijk bij]

Plandatum/Deadline Kamer

28-08-2023

Binnengekomen op

Mei 2023

nota

Beleidsreactie op IOB-evaluatie van het Nederlandse beleid in enkele van de meest fragiele contexten

Aanleiding

De Directie Internationaal Onderzoek en Beleidsevaluatie (IOB) heeft een onderzoek afgerond naar het Nederlandse beleid in enkele van de meest fragiele contexten in de periode 2015-2022.

Geadviseerd besluit

Akkoord met bijgevoegde beleidsreactie van het kabinet op de evaluatie. Na akkoord en het verwerken van aanwijzingen wenst IOB het rapport en de beleidsreactie uiterlijk 28 augustus a.s. te delen met de Tweede Kamer.

Kernpunten

- Het **IOB rapport** is kritisch over de resultaten van de Nederlandse inzet in Zuid-Soedan, Mali en Afghanistan: Nederland had in de onderzocht periode ambities die niet waar gemaakt kunnen worden en erkende daarbij onvoldoende de grenzen aan de maakbaarheid van de samenleving in fragiele contexten.
- IOB constateert dat het investeren in fragiele contexten belangrijk is, en blijft, maar adviseert de specifieke doelstellingen te heroverwegen en de vertaling van deze doelstellingen naar de operationalisering beter uit te werken. Ook moet de Nederlandse overheid meer geïntegreerd werken, een langere termijn visie nastreven, en meer risico's nemen.
- Tenslotte suggereert IOB meer aandacht te hebben voor conflictsensitiviteit en *do no harm* in de verschillende Nederlandse inspanningen in fragiele contexten.
- In de **voorgestelde beleidsreactie** neemt het kabinet de aanbevelingen grotendeels over. Bovendien ziet het kabinet veel van de aanbevelingen als ondersteunend aan lopende processen, zoals het expliciteren van dilemma's, adaptief programmeren, lokale benadering en een lerende organisatie.
- Op conflictsensitiviteit wil het kabinet op basis van de evaluatie additionele stappen zetten. Andere aanbevelingen neemt het kabinet mee in de uitwerking van reeds vastgesteld beleid en bij het ontwikkelen van nieuw beleid zoals bij de herziening van de 'Leidraad geïntegreerde benadering'.

Toelichting

Datum
05-07-2023

Onze Referentie
Min-BuZa.2023.15645-7

Kern van de IOB-evaluatie:

- De IOB-evaluatie heeft als hoofdvraag: *To what extent has the Netherlands contributed to stability, security and rule of law in fragile contexts and what lessons can be learned for future policy formulation and implementation?*
- IOB heeft een analyse gemaakt van de rol van Nederland in enkele van de meest fragiele contexten via verdiepingsstudies van de Nederlandse inzet in Afghanistan, Mali en Zuid-Soedan (2015-2022). De evaluatie richt zich op de gehele Nederlandse inzet, inclusief diplomatieke inspanningen, ontwikkelingssamenwerking en militaire en civiele bijdragen aan missies.
- Het rapport trekt de volgende vier hoofdconclusies:
 1. Nederland heeft bijgedragen aan positieve resultaten op lokaal niveau en in technische sectoren, maar de resultaten zijn wisselend en hebben de vicieuze cirkels van geweld en instabiliteit in Afghanistan, Mali en Zuid-Soedan niet doorbroken.
 2. Er zijn beperkingen aan de maakbaarheid van de samenleving in fragiele contexten en er bestaat een kloof tussen de beleidsambities van het ministerie enerzijds en de invloedssfeer anderzijds.
 3. Interne politieke en institutionele barrières hebben het ministerie gehinderd om op een geïntegreerde wijze te handelen en om de programma's en het beleid op effectieve wijze aan te passen aan veranderende contexten.
 4. Er is te weinig aandacht voor conflictsensitiviteit en *do-no-harm* in fragiele contexten.

De IOB-evaluatie doet de volgende hoofdaanbeveling, waarop nog 6 sub-aanbevelingen volgen:

1. Heroverweeg de doelstellingen en aanpak van Nederlandse interventies (diplomatie, ontwikkeling, defensie) in landen met een hoge mate van fragiliteit.

Kern van de beleidsreactie:

In de beleidsreactie herkent en omarmt het kabinet veel van de conclusies en aanbevelingen. Vanuit het perspectief van een lerende organisatie wil het ministerie hier ook mee aan de slag. De vier kernelementen uit de beleidsreactie:

- Het kabinet onderschrijft de noodzaak van een strategische discussie over de doelen en inzet in fragiele contexten. Hierbij hoort ook een transparante afweging van dilemma's, risico's en belangen. Het kabinet ziet daarvoor het proces omtrent de meerjarige landenstrategieën als de geëigende fora om deze afweging te maken. Er wordt geen nieuw, overkoepelend fragiele staten 'beleid' geformuleerd, omdat de werkwijzen om effectief in fragiele staten te opereren in bestaande processen kunnen worden uitgevoerd.
- Het kabinet meent dat realisme gepast is: de uitvoering van het Nederlandse beleid heeft beperkte invloed in fragiele staten en het kabinet is zich bewust van de sterkere endogene processen in fragiele staten. Het kabinet is voornemens beter en flexibeler in te spelen op deze processen in samenwerking met andere actoren in de internationale gemeenschap. Een lange termijn inzet is hiervoor essentieel.

- Een belangrijk punt waarop het kabinet stappen wil zetten is bovendien de verdere integratie van een conflictsensitieve benadering in al onze inspanningen in fragiele gebieden. Om dit vorm te geven zal een nieuw partnerschap worden aangegaan met een organisatie die hier expertise op heeft, en trainingen kan geven. Deze zullen voor bepaalde groepen medewerkers (die actief werken in fragiele contexten) verplicht moeten worden. Ook zal worden gekeken naar betere integratie van conflictsensitiviteit in de beoordeling van alle OS-activiteiten.
- Hiernaast verwelkomt het kabinet in de beleidsreactie dat de evaluatie de ingeslagen weg van het kabinet op meerdere punten ondersteunt. Zo zijn er reeds processen in gang gezet voor adaptief programmeren, het explicieter maken van dilemma's en risico's, het hanteren van een geïntegreerde benadering, lokalisering en de actievere inzet op leren. Wel ziet het kabinet, aan de hand van de aanbevelingen, dat er nog een slag gemaakt kan worden ten behoeve van operationalisering.

Datum

05-07-2023

Onze Referentie

Min-BuZa.2023.15645-7

Naast de hierboven behandelde kernpunten, gaat de beleidsreactie in op:

- Het kabinet acht het van belang om lange termijn doelen op *impact*-niveau beter te vertalen naar landen-specifieke, concrete en realistische doelen op *outcome*-niveau op middellange termijn.
- Nederland blijft nauw samenwerken met gelijkgezinde donoren en partner organisaties om geleerde lessen en *best practices* uit te wisselen. Deze uitwisseling richt zich op strategische doelen in fragiele landen, coherentie en samenwerking.
- Het kabinet acht het niet nodig de thematische sturing te heroverwegen ter bevordering van lokalisering en context-specifiek handelen, zoals IOB suggereert, maar is voornemens de inzet landen-specifieker vorm te geven. Wel acht het kabinet enige flexibilisering van thematische budgetten opportuun om een meer coherente en context-specifieke inzet te faciliteren.
- Verder benoemt het kabinet dat de beleidsreactie zich richt op drie specifieke en zeer uitdagende fragiele contexten: Afghanistan, Zuid-Soedan en Mali. De bevindingen van IOB zijn dus niet een-op-een te vertalen naar andere fragiele contexten, zoals IOB zelf ook stelt. Desalniettemin zijn er natuurlijk geleerde lessen die wel van toepassing zijn op het beleid in andere fragiele contexten.

NB:

Op 22/8 aanpassingen gedaan op verzoek M:

In de beleidsreactie zijn referenties naar de (nog te verzenden) update van de BZ-beleidsbrief verwijderd (1 zin op p8 en enkele referenties in voetnoten). De inhoudelijke tekst is verder ongewijzigd.

De verzending aan de Kamer van deze beleidsreactie met het evaluatierapport als bijlage is bepaald door de publicatiedatum van de evaluatie door de IOB op 28 augustus aanstaande, zoals vastgesteld door directeur IOB.

NB:

Op 25/08 aanpassingen gedaan op verzoek M:

- Toevoeging zinnen mbt expliciet realisme in doelstellingen bespreken met TK (p. 2 onderaan, p. 3)
- Verwijzing naar TK-debatten toegevoegd (p. 3)
- Toevoeging zinnen over transparantie, realisme en dilemma's naar TK (p. 4, 5, 6, 10)
- Enkele tekstuele aanpassingen over conflict-sensitief handelen (p. 9, 10)

- Op verzoek van R: toevoeging "Mede namens de minister van Defensie"
(p. 11)

Datum
05-07-2023

Onze Referentie
Min-BuZa.2023.15645-7